

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, poštni predal št. 168.

Številka za telegrame: »Naprejek«, Ljubljana.

Čekovni račun št. 14.398.

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din, začasno 6 Din.

Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1x55 mm 60 par. Mali oglasi:
beseda 60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se
ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Glasiło Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VII., št. 14.
Četrtekova
„Naprejeva“ številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło
Kmetško-delavske zveze

Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Državni proračun.

Državni proračun vsake države je najvažnejše politično vprašanje. V njem se zrcali vsa politika vladajočega razreda. Suhe številke državnega proračuna povedo najjasnejše, kako se gospodari z denarjem davkoplačevalcev in z državnimi podjetji. Je ta-

bela, iz katere izvemo, kateri sloji so najbolj obremenjeni z davki in za potrebe katerih slojev se največ izda. — Oglejmo si torej proračun natančneje in razumeli bomo marsikaj, kar nam doslej ni bilo jasno.

Izdatki:

	L. 1925/26	L. 1926/27
Za vrhovno državno upravo, penzije, letno odplačevanje dolgov	1.335.544.766	571.024.582
Ministrstvo za pravosodje	277.495.012	315.000.000
Ministrstvo za prosveto	756.289.515	800.000.000
Ministrstvo za vero	114.442.728	141.000.000
Ministrstvo za notranje zadeve	630.552.576	673.452.187
Ministrstvo za narodno zdravje	319.983.070	317.334.000
Ministrstvo za zunanje zadeve	222.577.400	182.634.173
Ministrstvo za finance	1.669.511.270	1.330.000.000
Ministrstvo za vojno in mornarico	2.187.804.607	2.446.000.000
Ministrstvo za javna dela	492.279.806	435.647.034
Ministrstvo za promet	2.357.785.203	3.142.000.000
Ministrstvo za pošto in brzojav	407.358.524	479.380.375
Ministrstvo za poljedelstvo	226.665.401	236.665.400
Ministrstvo za šume in rudnike	358.601.617	461.202.748
Ministrstvo za trgovino in industrijo	99.299.754	95.817.000
Ministrstvo za socialno politiko	461.733.649	470.588.298
Ministrstvo za agrarno reformo	99.093.619	70.087.121
Ministrstvo za izenačenje zakonov	620.095	582.048
Proračunski rezervni krediti	120.000.000	100.000.000

Skupni predvideni izdatki znašajo torej za proračunsko leto 1926/27 skoraj 13 milijard dinarjev!

L. 1922/23 so znašali drž. izdatki 6.924 milijard 597.430 dinarjev; leta 1923/24 10.405 milijard dinarjev; leta 1924/25 nad 12.000 milijard dinarjev.

V štirih letih, odkar vlada buržoazija brez proletarske kontrole, so se torej državni izdatki podvojili.

Podvojili so se tudi državni dohodki: L. 1922/23 so znašali 6.934.964.864 Din L. 1926/27 so proračunani 12.900.000.000 Din

V sedanjem proračunu so proračunani dohodki razdeljeni:

direktni redni davki	1.035.100.000 Din
direktni posebni davki	821.131.265 Din
skupaj	1.856.231.265 Din

Indirektni davki:

trošarina in takse	1.940.000.000 Din
carine	1.706.100.000 Din
monopoli	2.426.400.000 Din

indirektni davki skupaj	6.072.500.000 Din
Državna podjetja	4.841.589.586 Din
Razni	129.679.141 Din

Kaj nam povedo te številke?

Ker v parlamentu ni nobenega izrazitega zastopnika proletarskih interesov, ni nič čudnega, če pri proračunski debati ni nihče nastopil v obrambo interesov delavskega razreda. — Oglejmo si najprej, odkod bo dobila država ogromno vsoto skoraj 13 milijard dinarjev. Že na prvi pogled vidimo, da so indirektni davki glavni vir državnih dohodkov in znašajo nad 6 milijard dinarjev. — Indirektni davki so najbolj krivični, ker jih plačujeta delavec in mali kmet v prav isti višini kakor milijonarji. Ker se pa ti davki, kakor že ime pove, ne pobirajo direktno, temveč pri nakupu vsakdanjih življenskih potrebščin, pri soli, petroleju, vžigalicah, živilih, obleki itd., jih nezavedno ljudstvo toliko ne čuti kakor direktne, ki jih mora plačevati v že predpisanih vsotah denarja. Ljudstvo čuti draginjo, ne ve pa, da povzročajo draginjo predvsem indirektni davki, v drugi vrsti šele razni špekulantje. Tega ljudstvo ne ve, sicer ne bi glasovalo za kapitalistične stranke, ki so načelno vse za indirektno obdavčenje. Samo socialno demokratična stranka se bori dosledno za odpravo indirektnih in uvedbo direktnih progresivnih davkov, za ka-

tere imamo lep zgled v našem strankinem davku.

Drugi najmočnejši vir državnih dohodkov so davki iz državnega gospodarstva, ti znašajo v čistem iznosu okoli 5 milijard dinarjev. To so dohodki, ki jih država prejme od železnic, rudnikov, posestev itd. Kljub ogromnemu dobičku iz teh virov pa je znano, da so delavci in drugi drž. nastavljeni zelo slabo plačani, velikanski del dobička gre torej na račun teh slabih plač pri državnih podjetjih. Direktni davki, ki jih plačujejo največ premožni sloji, ne znašajo niti dve milijardi! Iz tega vidimo jasno, da so davki razdeljeni zelo pristransko, naloženi so predvsem delavskemu razredu, delavcem, malim kmetom in nižjim drž. nameščencem.

Kar je dobrih odredb v jugoslovanski ustavi, ki predpisujejo progresivno obdavčenje, enake pravice in svobščine, so torej le mrtve črke na papirju. Sistem indirektnega obdavčenja, visoke carine, davek na ročno delo, nizke plače nižjih državnih nameščencev, vse to se popolnoma sklada z režimi »obzman«, izjemnih zakonov, prepovedi štrajka, omejevanja koalicije, kratko: z omejitvijo vseh državljanjskih pravic delavnemu ljudstvu. Ta reakcionarni sistem se pa ne bo izpremenil, dokler ne postane zavedno predvsem delavstvo, ki bo dvignilo zavednost poljedelcev in nameščencev ter si v razrednem boju izbojevalo svoje pravice in svobščine.

Delavski razred mora torej predvsem postati zavedna organizirana politična sila, da bo uveljavila svoje zahteve v vseh panogah družabnega življenja.

Proletarske organizacije in država.

Internacionalni organizirani delavski razred ima v svojem programu politična načela, za katera se bori vsepovsod. Eno izmed glavnih načel vseh socialistov vseh dežel je: odprava indirektnih davkov in uvedba progresivnega direktnega obdavčenja. Ti dve načeli more dosledno izvajati samo proletarijat, ki nikogar ne izkorišča, dočim je bistvo kapitala v skriti

nadvrednosti. Vrednost enega dela delavne sile namreč kapitalisti odtegujejo in ta del tvori takozvano nadvrednost, ki veča kapital. Toda kapitalisti se ne zadovoljujejo samo s skrito nadvrednostjo. Oni imajo mnogo načinov, da se polaste tuje lastnine. Najpriljubljenejši način prisvajanja tuje lastnine so takozvane indirektno dajatve. V vrsto teh dajatev spadajo predvsem indirektni davki, potem pa cela vrsta raznih kapitalističnih načinov ekspropriacije: valutne spremembe, razna zavarovanja, loterije, skakanje obrestne mere itd.

Če postavljamo za državno organizacijo pravičnejša načela, je potrebno predvsem, da uredimo svoje proletarske organizacije po teh načelih. Progresivni davek, ki je obvezen za naše člane pri plačevanju organizacijskih prispevkov, služi lahko v sijajen zgled, kako mora proletarijat graditi vse svoje organizacije. Naša stranka mora biti na ta progresivni davek ponosna, se mora boriti za to, da bodo uvedle tak davek vse socialistične organizacije in stranke, ker je to najboljšo sredstvo, da se proletarske organizacije rešijo kapitalističnih agentov in ker služi kot zgled, kako si socialisti predstavljamo pravično urejene davke.

Proletarske organizacije morajo biti zgrajene tako, da tvorijo zgled,

kakšna bo približno proletarska ureditev države.

Proletarska demokracija se torej bori za tako ureditev drž. financ, ki bo indirektno davke odpravila, uvedla pa progresivno obdavčenje dohodkov. Taka davčna politika v zvezi s podružabljenjem najvažnejših produkcijskih in prometnih sredstev bo tvorila ogrodje novega družabnega reda.

Toda tudi v okviru kapitalističnega sistema sedanji od »seljaške vlade« predloženi proračun ni v skladu z moderno buržoazno demokracijo, kje neki s kmetško! Razmerje med direktnimi in indirektnimi davki je tako nedemokratično, da ogrožajo ogromne indirektno dajatve že tudi kapitalistično gospodarstvo. Nekatere carine, takse in trošarine so tako visoke, da ovirajo gospod. razvoj in rušijo temelje kapitalističnega gospodarstva: svobodno konkurenco in svobodni razvoj produktivnih sil. Posebne pravice uživa v SHS bančni kapital, ki plačuje razmeroma najmanj davkov. Obrtniki in mali posestniki so pa direktno in indirektno tako obremenjeni, da propadajo. Velekapital najde pota, da se izogne davkom. Način, kako država dobiva svoje davke, je torej popolnoma reakcionaren, nikakor ne demokratičen; razodeva še fevdalno ideologijo.

Slovenski učitelji.

V glasilu slovenskih učiteljev, »Učiteljskem tovarišu« je bil priobčen slovenski javnosti poziv, naj izostane kritika po časopisu in se prepusti učiteljski organizaciji (UJU), da sama uredi svoje spore in utrdi svojo pozicijo napram oblastim in političnim strankam. Mislili smo, da druge stranke, zlasti demokratska, ne bodo skušale ovirati konsolidacije učiteljske organizacije. Če smo se varali, se ni čuditi, vendar pa to ni glavni vzrok, da objavljamo ta članek in bomo še kaj več, globlji povod za to je dejstvo, da so tudi slovenski učitelji začeli težavno, vendar pa tako zelo potrebno delo: ozdraviti naše družabno življenje. Dolžnost našega lista je, da to registrira. — Našim čitateljem je že znano, da je UJU (Udruženje jugoslovanskih učiteljev) najmočnejša učiteljska sindikalna organizacija v državi, ki ima okoli 15.000 članov. Razdeljena je na poverjeništa in okrajna društva. Poverjeništvu slovenskih okrajnih društev je v Ljubljani, članov ima okoli 2500. Klerikalni učitelji pa imajo svojo »Slovensko zvezo« okoli 300 člani.

Slovensko učiteljsko že dolgo ni bilo zadovoljno s smerjo stanovske politike, ki jo je vodilo vodstvo UJU v Ljubljani, zlasti poverjenik g. Jelenc, eksponent samostojnih demokratov, ki je vezal vso učiteljsko organizacijo z usodo Pribičević-Zerjavove stranke. Da ta smer stanovske politike ni prinašala ne učiteljsstvu ne šolstvu nobenih koristi, pač pa škodo, je razumljivo, četudi je ta ali oni eksponent demokratske politike prišel tako na svoj račun. Ostali učitelji niso imeli od tega nobene koristi, pač pa veliko škodo, kajti demoralizacija se je med učiteljsvom širila, gmotno stanje učiteljev pa se je slabšalo. Saj je znano, da zasluži učitelj komaj za hrano in obleko, za njegovo nadaljnje izobrazovanje mu ne ostane nič. Če se pa vedno ne izpopolnjuje, nazaduje, takozvane zlate srede ni. Danes so knjige drage, zlasti znanstvene vzgojeslovne knjige, ki so učitelju najbolj

potrebne. Kjer učitelj ne more naprej, tam propada tudi vzgoja mladine. Buržoazne stranke so izrabljale učiteljsvo za svoje politične namene, dale mu pa niso nič razen slučajnih drobtin, ker so računale, da bo učiteljsvo, med seboj radi političnih in drugih razlik spurto, moralo iskati zaslonbe pri buržoaznih strankah.

Radi teh razmer je med resnimi učitelji oživelo gibanje za osamosvojitve, za stanovsko kolikor mogoče neodvisno politiko. Da bi to gibanje bilo socialistično, ni govora in znamenje skrajne duševne zaostalosti je, če razglša učitelj-eksponent demokratov, da je to novo gibanje »izrodek par boljševikov iz Mežiške doline.« (Znamenje velikanske, neverjetne zaostalosti je tudi, če je še kak učitelj na Slovenskem, ki mu je socializem strahilo in grozota. Op. ur.)

Okrajno društvo za Mežiško dolino je namreč sestavilo »Deklaracijo«, to je 11 točk obsegajoč program za pomladitev in prerojenje učiteljskega gibanja. Rodilo se je pa to gibanje v glavah vseh poštenih slovenskih učiteljev. To se je pokazalo na seji načelnikov vseh okrajnih društev 10. januarja v Ljubljani, na kateri so bila z navdušenjem sprejeta načela novega gibanja. Ta dan je eden izmed najvažnejših za naše učitelje.

Našim sodrugom, zlasti starejšim, je znano, da je bil pred še ne tako davnim časom učitelj najzavrnenejši človek v vaši. Zupnik je bil njegova vrhovna instanca, temu je likal čevlje, snažil obleko, nosil vodo kuharici, s katero se je moral ponavadi na ukaz tudi poročiti, da so s tem se stiki med šolo in farovžem še »poglobili«. Vlekel je vrv v zvoniku, sedel za orgljami, pel pri pogrebih, poučeval pa mladino le tako mimogrede, posebnega znanja še sam ni imel, niti ni mogel imeti. Hrano je dobil v župnišču,

če je bil samec, če je bil pa poročen, je zanj in njegovo navadno zelo veliko družino skrbel ljubi Bog. Pobiral je namreč u"telj bero, ki je bila kakor letina: boljša ali slabša.

Po novem šolskem zakonu iz l. 1869 pa duhovščina ni imela več toliko vpliva na šolo in učiteljstvo, ki se je odslej nekoliko ojunatilo in iskalo zaslombe pri liberalnih, ki so se borili za novi šolski zakon, katerega je papež preklel. Razumljivo nam je potem, da se je učiteljstvo, farovaža do grla sito, z vnebo prijelo liberalizma in liberalne stranke, ki mu je dala moralno oporo, v nekaterih deželah tudi gmotnih priboljškov. Povsod, kjer je liberalizem storil kaj za učiteljstvo, je klerikalizem nazadoval. Na Kranjskem pa, kjer so bili liberali vedno prav tako, če ne še bolj reakcionarni kakor klerikalci, je klerikalizem neomejeno zagospodoval nad učitelji. — Liberalni in klerikalni učitelj sta bila huda nasprotnika, koristila sta pa s svojim bojem le vladajočim strankam, ne da bi se bila v tem boju kaj prida dvignila iz stanja in nazorov, v katerih ličita z večino ostale naše inteligence še danes.

Tako je izgledala in izgleda večinoma še danes druga stopnja zgodovine našega učiteljstva, ki jo je dosedanje vodstvo UJU imenovalo »naslonitev na stranko«. G. Jelenc je to stanje preinogokrat utemeljeval kot življensko potrebo slovenskega učiteljstva...

Novi časi, nove ideje.

10. januarja je učiteljstvo na prej omenjenem zborovanju navdušeno sprejelo načelo: Učitelj se mora popolnoma osamosvojiti!

Jasno je, da je že čas za to. Ni dolžnost učiteljev, da izroče svoje organizacije v varstvo buržoaziji katerekoli struje, ni življenska potreba učiteljstva, da bi moralo plesati vedno le po klerikalnih ali demokratskih višah. Buržoazne stranke zavoljo novega gibanja samega svojih pristašev med učitelji (žal) še ne bodo izgubile.

Tak je v domači besedi opisan drugi korak naših učiteljev k boljši bodočnosti. Drugič pa kaj več.

Raznovrstno pomladansko obleko nudi najceneje JOSIP ROJINA LJUBLJANA, Aleksandrova cesta 3.

KJE SE KUPI?
Le pri trvdki Josip Petelinč Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Najbolj štelni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znan znak. **Gritznor - Adler - Phonix.**
Isolam posamezne dele za stroje in kole, igle, olje, jermena, pnevmatika. **Pouk o vezanju na stroj brezplačen!** — Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Občinske volitve v Trbovljah.

Trbovlje so največja in najvažnejša čisto industrijska občina ne samo Slovenije, temveč SHS države. Zato je ta občina preživljala v malem vse povijske gospodarske in politične potrebe na svoj poseben način. Ni čuda, da je diktatura buržoazije v svrhu večjega izkoriščanja rudarjev kratkoma uknila občinsko samoupravo že pod bivšo Avstrijo. Med vso svetovno vojno in vseh 7 let po vojni so v Trbovljah vladali gerenti, postavljeni od mnogoštevilnih vlad, ki so se vrstila druga za drugo v zadnjih 10. letih. Zato je v tej največji in najvažnejši industrijski občini najbolj zanemarjeno občinsko gospodarstvo. Šole, vodovodi, stanovanjske razmere, javne higijenske naprave so v večini krajev in mest, ki štejejo komaj desetino toliko prebivalcev kakor trboveljska občina, v neprimerno boljšem stanju, ker so jih uredili samoupravni občinski zastopi. Ker bi morala večino stroškov vseh občinskih del nositi TPD (te-pe-delavca, kakor pravijo rudarji), je bilo dolgoletno gerentstvo v Trbovljah samo v korist TPD in v škodo vseh ostalih 20.000 prebivalcev. Občinski svet — pa naj bo sestavljen

kakarkoli — je brez dvoma prvi in najvažnejši korak naprej. Ni čuda, da je vladal pod takimi razmerami v Trbovljah med rudarji, ki opravljajo najtežja dela, a živijo v neurejenih stanovanjih, so slabo plačani in slabo preskrbljeni, silen alkoholizem, in sicer alkoholizem najnižje vrste: sistematično izžemanje rudarjev pčtom alkoholnega strupa. Nezavedno nezadovoljstvo v obstoječimi razmerami, ki traja že celih 10 let, se je kanaliziralo v alkoholizem, ker so oblasti sistematično kratile rudarjem osnovne državljanske pravice: svobodo združevanja in svobodo besede. Vrediteљи stare soc. stranke se niso nikdar potrudili pogledati nezadovoljstvu in socialni strahoti na kupu stanujočih tisočev v obraz, temveč so Trbovlje izkoriščali samo kot glasovalno mašino za mandate. Zelo značilno je, da je g. Kristan, prvi »socialistični« minister — med trboveljskimi rudarji najbolj osvovražena oseba. Takratni režim je namreč po vsej sili hotel zatreti nezadovoljstvo rudarjev s preganjanjem, zapiranjem in izgonom »komunistov«.

Za časa ministrovanja g. Kristana je nezadovoljstvo rudarjev dobilo duška v divjem štrajku, v katerega je delavstvo stopilo leta 1919. Takrat je bilo delavstvo še enotno organizirano v socialno demokratični stranki. Toda takratno vodstvo stranke je plavalo v najogabnejšem ministerializmu in je gledalo na socialno bedo in nezadovoljstvo z visokoga ministrskega sedeža; vsa takratna politična modrost naših voditeljev je bila izražena v besedah: delat pojdite, lenuhi! Divji štrajk je bil nasilno udušen, toda ogenj je tlel naprej.

Železničarsko stavko leta 1920 so trboveljski rudarji podprli z rudarsko stavko. Ker pa je stavkovno vodstvo v tej stavki kolebalo, je prevzel vodstvo akcije stavkovni odbor, sestavljen iz nezadovoljnih rudarjev. Ta odbor se ni zadovoljil samo s simpatizantsko stavko, temveč je odredil zasedbo pošte, žel. postaje in zaplembo živil, da zagotovi prehrano in onemogoči preskrbo premoga za stavkokazne vlake.

Tej v bistvu pravilni akciji, ki jo prakticirajo delavci v vseh razvitejših deželah v stavkah, je skočilo za hrbet zopet social-patriotično vodstvo, proglašivši jo za prevratno in boljševiško, dasi so bile lakrat strok. organizacije še enotne.

Tako je dobil tedanji minister dr. Anton Korošec moralno sankcijo za vse ukrepe svoje vlade in njej podrejenih organov, ki so nasilno udušili stavko železničarjev in rudarjev, stavko, ki je imela samo eno zahtevo: da se izvede protokol sporazuma, ki ga je sklenila enotna organizacija, Savez transp. in prometnih delavcev z ministrstvom. Posledica te nasilne udušitve tega mogočnega gibanja množic za osnovne in že pridobljene pravice je bila krvava Zaloška cesta in krvave Trbovlje.

Ni čuda, da rudarji ne morejo zaupati takemu »krščanskemu« socializmu, ker so vendar toliko zavedni, da vedo, da Jezus ni takih naukov dajal.

Vendar vsi ti porazi niso oplašili rudarjev, da se ne bi borili naprej za svoje pravice. Ker Čebalova Unija ni izvrševala programa, ki ga predpisuje socialna demokracija, so se rudarji reorganizirali politično in strokovno. Zveza rudarskih delavcev je nato ob koncu leta 1921 stavila TPD tarifne zahteve za zboljšanje mizernih mezd. Ker TPD, zanašajoč se na »Obznano« in moralno pomoč social-patriotičnih voditeljev, ni hotela sprejeti socialno povsem upravičene zahteve rudarske organizacije, je stopilo vse rudarsko delavstvo v Sloveniji v štrajk; njim so se pridružili tudi rudarji v Bosni ter deloma v Srbiji.

To pot oblasti niso dobile povoda za nasilno udušitev stavke. Po dolgi trdozratni borbi, v kateri je rudarsko delavstvo ohranilo disciplino in solidarnost, je stavka v Sloveniji končala z uspehom. To je bila prva večja akcija, ki je bila navzlic »Obznani« uspešna.

Ali bili so poraženi rudarji v Bosni, kjer so stavko udušili na krvav način. Po znanem puču v Socialistični stranki delovnega ljudstva, ki so ga izvedli takratni skrajni levičarji Štukelj in komp., je nastala znešnjava v rudarskih revirjih. Kljub neugodni situaciji in navzlic politični zmešnjavi, so nespособni levičarji vodili leta 1923 stavko, ki je končala s popolnim porazom.

Ta poraz je še bolj zmešal rudarske množice, ki so začele trumoma zapušča-

ti delavske politične in strokovne organizacije in se zatele v razne buržoazne stranke, pričakujoč od njih pomoči. Toda že po par letih so se rudarji o pomoči buržoazije razočarali. Reduciraja rudarjev je glasen memento za vse delavce, ki iščejo pomoči od buržuaznih strank.

Po vseh teh porazih in zmagah je del rudarskega delavstva, organiziran v naši stranki, spregledal, da je rešitev delavstva v rokah delavcev samih. Delavci pa nimajo nobenega drugega orožja kakor svoje zavedne organizacije. Graditi te organizacije trdno, da bodo vztrajale v vseh viharjih, v porazih in zmagah, pa morejo samo zavedni delavci in samo na temelju proletarske demokracije. Primeri voditeljev Čebala, Kristana, Kruščiča, Klencovška, ki skušajo zavajati delavstvo v pogubni ministerializem, oportunitizem, fašizem in druge pasti kapitalizma, ki svoje osebne koristi stavi-jo nad interese delavstva in socializma, so za delavstvo glasen opomin, da morajo delavci misliti s svojo glavo, organizirati se sami, sami sodelovati, sami graditi v svojih organizacijah in s svojim poštenim in javnim političnim delom zidati temelje boljše družbe.

Vsako akcijo mora rudarsko delavstvo samo premisliti, preudariti njene dobre in njene slabe strani, učiti se iz porazov in učiti se iz zmag. Občinske volitve so pokazale sledečo sliko: skoraj polovica rudarjev je še vedno brezbrizna. Navzlec redukciji, ki jasno dokazuje, da si mora delavstvo samo pomagati, se skoraj polovica rudarjev ni udeležila volitev v tako važno institucijo, kakor je občina. Nezavednost in brezbriznost v Trbovljah sta navzlec velikim skušnjam zadnjih 10 let še vedno tako veliki, da je to kar sramotno za največjo industrijsko občino v SHS. To morajo naši zaupniki vsem brezbriznežem odkrito in jasno povedati. Povedati jim morajo, da teh par tisočev niso odgovornost za vse, kar se godi v občini, ravno tako kakor oni, ki so volili. Naši zaupniki bodo morali svoje delo med rudarji podvojiti, ker je prva dolžnost onih, ki so zavedni, da odprejo oči nezavednim.

Kristanovci pa so odnesli pri teh volitvah s pomočjo »komunističnih« voditeljev, s pomočjo prevar in sleparske agitacije ter s pomočjo Žerjavovega volilnega reda eno izmed svojih običajnih »zmag«. Od 2759 oddanih glasov so dobili 760 glasov, to je 30%, torej niti celo tretjino. Dobijo pa absolutno večino v občinskem svetu s 23 zastopniki! Ta »zmaga« je podobna »zmagi« v Delavsko zbornico. Na delu jih bomo spoznali in po delih ocenili.

V Trbovljah je pa tudi še 472 rudarjev, ki smatrajo skupino okrog DKL za komunistično, dasi je ta skupina neorganizirana in nedosledna v svoji politiki. Našo stranko in organizacije napada, podpira pa Kristanovo strokovno politiko. Resni in preudarni rudarji, ki sledijo še tej politiki, bodo spoznali, da brez zavednih in javnih organizacij delavstvo ne more napredovati.

Naša stranka je na vseh voličih razen v Hrastniku znatno napredovala. To nam je dokaz, da je stranka na pravilni poti. Dobili pa nismo celih 10% glasov, kar mora vsposodobiti naše zaupnike, da svoje delo za širjenje našega programa v Trbovljah podvojijo, na vseh poljih družabnega življenja, na političnem, strokovnem in izobraževalnem. Resno in uspešno delo zaupnikov stranke bo dvignilo zavednost ob strani stoječih rudarjev, a onim, ki gredo za demagoški-mi gesli drugih strank, bo odprlo oči.

Zavednost napreduje počasi, toda zmaga njena je neizogibna, ako vztrajamo pri programu, ki ga je dalo socialni demokraciji življenje in spoznanje. Kadar bo proletarska zavednost in demokracija vedilno geslo večine rudarskih in drugih delavcev, bodo napočili za Trbovlje in za vso družbo boljši časi.

ZIKA
je najboljša žilna kava!
KOLINSKA CIKORIJA JE RES IZBORNA

r Velika noč je praznik vstajenja, dan zmagave pomladi in duha nad zimo in mrtvilo. Davno pred krščanstvom so jo že obhajali razni narodi, a nič jim ni pomagalo, kakor socialistom ne njih 1. maj. Če bi vstal od mrtvih Jezus ali Marks, bi zato svet še ne bil odrešen, odrešen bo, kadar bodo vstali nezavedni iz svojega duševnega mrtvila. Budite jih vi, zavedni! Budite jih o Veliki noči in na praznik Dela, budite jih vse leto, a ne budite jih le z besedami, ki mičejo, ampak tudi z vzgledi, ki vlečejo!

Pri trboveljskih volitvah smo dobili 227 glasov, to je vse tiste, ki so naši redni člani ali vsaj zamudniki. Takozvani simpatizanti so se dali potegniti od kristanovcev, ki so zmešali volilne skrinjice. Dokaz, da se brez organizacije proletariat ne bo nikdar rešil. Od lanskih državnozbornih volitev smo napredovali za 54%, več ko za polovico (lani 148). Kako pa napreduje trboveljska organizacija, se vidi iz sledečih števil rednih članov (brez zamudnikov) od Kruščičevega puča (sept. 1924) v posameznih mesecih do februarja 1926: 50, 71, 66, 80, 79, 76, 88, 102, 77, 143, 108, 116, —, 124, 134, 136, 157, 179.

Parlament je bil takoj posnan na počitnice, ko je sprejel proračun, t. j. ko je dal vladni denar. Politiko bo delala vlada sama. Vlada ne potrebuje več debate, kadar ima milijarde. Popolnoma kakor v Delavski zbornici. Socialpatrioti so zmagali, zato delavcem ni treba več debate o brezposelnosti. »Zmagali« so tudi v Trbovljah, zato rudarjem ni treba več debate o redukciji. Da bo pa več peska v obeh, hodijo kristanovci okoli razlagati o potrebi »Delavske zbornice« in »Del. Politiki« zahtevajo parlamentarno komisijo za pregled gospodarstva TPD isti dan, ko poročajo, da je šel parlament na počitnice. — Ali je še kaj kak delavec, ki ne razume? O, so, so — vsi, ki nič ne čitajo.

Povrnost sednikov. Nikjer nismo slišali, da bi bile združene strokovne organizacije poklicale na odgovornost vodstvo Strokovne komisije zaradi javnega besedolomstva. Torej se ne zavedajo svoje sodne moči, ali pa ima pravico presoje v teh organizacijah le g. šef. (Poglej uvodnik v »Napreju« 6. marca). V zadevi Milana Detela smo zvedeli, da je njegova pritožba zavrnjena. Razsodbe nismo čitali, govori se pa, da finančni zakon ne velja in nekdo je baje celo rekel, da Detela ni lepo ravnal s hišnim posestnikom, ko se mu ni dal mirno striči. Quousque tandem? — Ta teden se je neki sodni uradnik izjavil, da je B. neumen, ker se lepe za poštenost? Za varstvo nepoštenosti pa menda ni nastavljen in plačan? Iz tega je jasno, da bo pravica zmagala šele takrat, ko jo bodo rezale javne organizacije delavcev; kajti le ti imajo interes na poštenosti, ker vedo, da v nepoštenosti pač lahko vlada 1 kapitalist nad 99 nevednimi delavci, ti delavci pa nad kapitalistom ne bi mogli vladati, kajti, če bi le eden delal, ne bi mogel narediti dovolj za 99 lenuhov...

Naša stranka pred sodiščem. Pokraj. za druga knjigovezov je razširila tiskano okrožnico, naj vsi bojkotirajo našo stranko in njene tajnika Bernota, dokler ne plača »vseh dolgov«. Pri tem pa gre za dolgovce, ki se nas sploh nič ne tikaajo, ali za take, ki so že davno plačani, ali pa za take, ki nikdar ne bodo plačani, ker niso dolgovci, ampak dokaz, da se naša stranka ne da goljufati. (Poglej članek »O razrednem boju« v lanskem »Napreju« št. 20). Sodišče ni ugotovilo, kako je s temi dolгови, ampak je odločilo, da dotična okrožnica ne spada pod tiskovni zakon, temveč da jo je smatrati za privatno pismo, ker je bila razposlana v zaprlih kuvertah. Prijavili smo ničnost in se bo o tem odločevalo še pri Stolu sedmorice.

Delavska politika se hvali s svojimi zmagami, češ, te zmage so pokazale, da smo na pravi poti. »Da odbijamo napade, je treba socialističnega dnevnika. Zato podpirajte Delavsko Politiko«, stranka brez dnevnika je mrtva! Komunisti pravijo, da so zmagale združene nepolitične strokovne organizacije, Kristan pa se pripravlja svoji »Politiki« dati socialistično ime in jo proglasiti za strankino glasilo. Stranka išče dnevnik in dnevnik išče stranko, t. j. strokovni Kristan išče političnega Kristana. Komunistična »pozicija« v strokovnih organizacijah pa išče le besed, s katerimi bi zakrila, kako je zlezla pod Kristanov klobuk. — Delavci pa izpregledujejo, da nepolitične politike ni in da je sploh ne more biti.

Levičarska doslednost. »Komunisti« nam štejejo v greh, da ne maramo iti v »združene strokovne organizacije«. Sočasno nam pa štejejo v greh tudi to, da sodelujemo v Delavski zbornici in da smo sodelovali na Unionskem shodu proti TPD. Enkrat so za enotno-frontarski ričet, drugič pa proti njemu, najbrž ker mislijo, da so kristanovske organizacije razredne, shod in zbornica pa da nista. Mi vemo, da ni razredno ne prvo ne drugo, zato s prvim ne maramo imeti nič opravka, na drugem smo pa onemogočili kristanovcem ponovitev škandalozne Uratnikove resolucije z 21. februarja (Trboveljski shod) in v zbornici sta naša dva člana tako grizeča vest, da se ne upajo sklicati plenum, čeprav delavsko vprašanje še ni rešeno, rešeno je le vprašanje zborničnih uradnikov, ti pa ne tvorijo delavstva, čeprav so z desnice in leve! — V rumene organizacije ne pojdemo nikdar, v javnosti bomo pa povsod »sodelovali« ne le z rumenimi, ampak tudi s črnimi, belimi, zelenimi in sploh z vsemi, ki tvorijo javnost, katero vi imenujete »maso«.

Delalisti (skupina okoli DKL) očitajo Skupnemu domu, da je neizvršljiv, ker se v kapitalistični družbi ne da gospodariti socialistično. Pri tem pa zagovarjajo sovjetsko gospodarstvo in nič ne pomislijo, da se vrši to

Pomen sindikalizma.

Kdor pozna psihologijo naših takozv. strokovničarjev, bo potrdil, da sledeče misli niso pretirane.

Ne da se tajiti, da so delavci, ki so že dolga leta strokovno organizirani, neupogljivi in nezlomljivi socialistični ali komunistični borec, kakor se pač imenujejo. Prepričan sem pa tudi, da se jih žal niti petina ne zaveda, da je njih lastna brezbržnost kriva, če se je posrečilo raznim kristanovskim in drugim kapitalističnim demagogom privedi jih iz nekdanjih marksističnih socialističnih strokovnih organizacij ne samo v žoltobarvne organizacije, temveč v centrum vsakovrstnega kapitalističnega valovanja.

Danes imamo faktično dve taki, v svojih namenih podobni si organizaciji, prva se imenuje Zveza industrijev, druga pa Zveza združenih strokovnih organizacij. Razlikujeta se med seboj le v tem, da v prvo nima dostopa noben posemezen delavec, kakor tudi ne nobena organizirana skupina delavcev, a druga, to vam je velik kapitalističen lonec, v katerem je prostora za posamezne delavce kakor tudi od kapitalističnega truda razmnožene grupe in grupice preselepljenih delavcev.

Slehnemu delavcu bi se že moralo posvetiti toliko v glavi, da bi spoznal, da sta razreda le dva, in če delavec nima dostopa v Zvezo industrijev, prav tako ne sme biti delavske organizacije, v katerih se lahko organizira industrije s svojimi kličepalci in kupljenimi socialističnimi ali komunističnimi odpadniki. V ta namen pa se dajo dobiti oni koristilci, ki imajo od kapitalistov očitno vidni nalag, čimprej izgnati iz delavstva vero in zaupanje v lastno nepremagljivo moč.

Čim bi se kapitalistom to posrečilo: izbiti s pomočjo kupljenih agentov iz delavskih glav razredno zavednost, in bi se s tem čutili dovolj močne, tedaj bi stopil h krmilu jugoslovanski Mussolini in razgnal s silo vse ostanke razrednih organizacij, priznal pa le sindikalne organizacije, katerim bi poklonil razpuščenim organizacijam zaplenjeno premoženje. Izdal bi morda tudi zakon, da mora biti vsak delavec organiziran v fašistovskem sindikatu, če neče povsem zaigrati svojega že italijanski Mussolini že izvedel. Izvedel in dosegel, da ustvarja delavstvo s svojim delom kapitalistom in njih agentom brezskrbno življenje.

Kako ti to ugaja, tovariš sindikalist? Ali ne čutiš potrebe organizirati se v pravi zavedni strokovni gospodarski, kulturni in zlasti politični organizaciji? Pristopi tudi ti, tvoja pomoč je v našem boju potrebna, sicer se bomo v doglednem času valjali v verigah in takim klopčiču, da niti prosto dihati ne bomo mogli. Mussolinijevi zakoni so še veliko hujši ko davek na ročno delo, naši sindikalistični kolovodje pa po Mussoliniju že dolgo hrepenijo. — M. W. iz Š.

Zahtevajte povsod in izrecno

„ADRIJA“

prašek za pecivo in vanilin sladkor.

Drugi slični izdelki so manj vredni.

Milica in Tonček
Izpraznila sta lonček.
Srečna sta oba sedaj,
Saj bil je dober »BUDDHA« -čaj!

Dopisi.

DOBRAVA PRI BLEDU. Dopisniku v »Delavcu« št. 6 z dne 10. marca se nam zdi potrebno dati sledeči odgovor: Ta »nepolitični« strokovničar se je v svojem dopisu postavil med resnico in laž, med kapitalistični in delavski razred, v katerem hoče vedoma in nevedoma, direktno in indirektno pobijati resnične navedbe trpinov, izvažene v »Napreju« o priliki zadnje redukcije delavstva na Dobravi; na drugi strani pa razlagati težkoče KJD radi nesigurnega plačila odjemalcev iz Poljske, radi česar da je nastala kriza v elektroindustrialni industriji. Kriza radi nesigurnega plačevanja odjemalcev naših elektrod na Poljskem kakor tudi v ostalih državah se nam zdi nesmiselna, ker vemo da so poljska in ostala podjetja finančno in gospodarsko zrelejša kakor pa pri nas, zato je vsako

tako besedčenje odveč. Zakaj je bilo reducirano delavstvo na Dobravi, je bilo v »Napreju« prav jasno povedano, da je lahko vsakdo razumel posebno pa tisti, ki je pri pogajanjih načelno odstopal od resničnih razlogov in tako kapituliral. Podobno kakor dopisnik v »Delavcu«, nam je na javnem shodu na Dobravi povedal Jeran, ki je politično še »neopredeljen«, zato si z dopisnikom lahko podasta roke. Taki so menda vsi strokovničarji, ki naganjajo zavedno delavstvo s konjskimi figami, v najnujnejših slučajih pa le navidezno branijo delavske interese. Zastopnik strokovno organiziranega delavstva G. to dobro razume. Tako delajo le socialpatriotsko navdahnjeni kapitalistični sorodniki, ki hočejo s svojim fingiranim »nepolitičnim« zavijanjem in zaslepljevanjem uspevati delavski razred in ustvarjati samo posamezne eksistence, obenem pa pomagati k povoljniji konsolidaciji kapitalizma. Proti kakšnem sistemu se potem borite?

— Dobravsko delavstvo prav dobro ve, da je kriza elektrodne tovarne bila preračunljiva kriza, ki nima samo namere utrditi proizvajanje za profit, temveč je to mednarodno organizirana akcija, pri nas po iniciativi Zveze industrijev in drugih kapitalističnih institucij, ki z vsemi organiziranimi napadalnimi sredstvi skušajo omogočiti vsem včlanjenim podjetjem boj proti delavskemu razredu, da mu ugonobijo vse socialne pridobitve in ga tako postavijo kot sužnja na najnižjo stopnjo ponižanja v današnjem družabnem redu. Tisoče načinov imamo, s katerim se bomo branili in prešleli volkovom zobe. Materiala imamo dovolj! Moti se pa, kdor misli, da smo nasprotniki strokovnih organizacij ali razbijalci, kakor lažejo »nepolitični politiki« in strokovničarji. Odklanjamo pa, da bi se za strokovnimi organizacijami vršil politični zakulisni boj v korist ministerializma, ki je delavstvu strašno škodoval. Dvorezne politike ne poznamo. Nič ne pomagaj, ako smo vsi do zadnjega v strokovnih organizacijah, ako te organizacije ne morejo doseči pravega efekta v razrednem boju za zaščito delavskih interesov in ako ne dajejo delavstvu možnosti, da si pridobi izobrazbe. Nič ne pomagaj, če vsi do zadnjega plačujemo še tako visoke prispevke, če vidimo, da nimajo te strokovne organizacije pravega socialističnega temelja in gospodarstva, nič tudi ne pomagaj, če smo zavedni, ako organizacija pa nima cilja, h kateremu stremimo. Kdo je kriv, da je postalo delavstvo nezaupljivo in da je skoraj že zgubilo vero v zmago socializma? Ali niso to tisti socialpatriotsko navdahnjeni kapitalistični sorodniki, ki so v strokovnih organizacijah izdali parolo za »strokovno neodvisnost«, zraven pa ustanovili nov »nepolitičen« politični list, s katerim hočejo umetno uspatvati in iskoriščati proletariat! Ali so to Marksova načela? Ali se je mogoče proletariatu kdaj osvoboditi, če ne zgrabi za politično moč v državi in občini? Ali nas še ne učijo dovolj iskusne meščanske politike, ki jo občutimo na lastni koži? Ali nas ne učijo dovolj jasno Marksovo načelo: Rešitev proletariata je delo proletariata samega! — Zato kličemo vsemu delavstvu gorenske kotline: Naši kadri so postavljeni in že bijejo programatični boj proti kapitalizmu, stopi v naše vrste, ne pusti se poneumnjevati z alkoholizmom, ki ti onemogoča vsako samostojno trezno mišljenje, razširjaj naš proletarski socialistični tisk, v katerem boš črpal izobrazbo, ne nasedaj raznim kapitalističnim vabljenim ideologijam, ki te imajo namen vtopiti v brezplodni verski ali nacionalni frazi, da si na tvoj račun postaviš še močnejši fundament za iskoriščanje. Ne bodi slep! Otkeni se našega programa in pravilnika, da si ustvarimo pravično proletarsko socialno demokracijo v občini in državi! Zato na delo, delo in razum morata vladati, ne pa kapital — in zmaga bo gotovo naša! — Zaveden delavec.

ZABUKOVCA. 28. marca je bil pri nas javen shod Soc. dem. stranke, pri Vouku v Grižah. Shod je vodil s. Cokan, gavornika sta bila ss. Martinšek iz Velenja in Leskošek iz Celja. Na shod so dospeli tudi voditelji kraj. org. SPJ in voditelji »enotnih in združenih« strokovnih organizacij GRSJ oz. »Unije« iz Zagorja. S. Martinšek je razlagal začetek in razvoj razkola v socialdemokratskem del. gibanju v Sloveniji. Svojo razlago je utemeljil s konkretnimi dejstvi; omenil je veliko število listov in lističev, ki so bili ustanovljeni zato, da se ubije edini de-

lavski list »Napreju« in da se razbije organizacija. Našel je liste ki so jih komunisti ustanovili proti nam: »Rdeči praporc«, »Deloc«, na to pa »Delavske novice«. Patriotje ali kristanovci so ustanovili: »Enakost« v Mariboru, zopet »Rdeči praporc« v Ljubljani, »Zarjoc« v Ljubljani, »Socialistac« v Ljubljani. Vsi ti listi so že zaspali, a »Napreju« še živi kot najstarejši socialno demokratični list v Sloveniji, ki izhaja že 40 let. Ko so videli naši nasprotniki ekstremisti in socialpatrioti, da se naša stranka ne da razbiti s tedniki, so si ustanovili s Kristanovim pokroviteljstvom dnevnik »Delavsko politiko«. Pri tej »Delavski politiki« so se združili vsi, ki po kapitalističnih načelih skupaj spadajo. Razkolnik Golouh se je od prevrata sem trikrat spreobrnil in sedeloval v raznih komunističnih in socialpatriotskih »enotnih« frontah. Nekaj časa je imel mandat naše stranke, a ker ni izpolnjeval dolžnosti, ga je izvr. odbor izključil kakor tudi ostale poslance, ki so se po Golouhu ravнали. Pastorek je bil pri nas toliko časa, dokler je mislil, da bo poslanec, saj je kandidiral kot nosilec liste. Od nas je šel, ker nismo bogati, kar najboljše dokumentira, da je politični špekulant. Za njim pa ni šel nihče. Pri tej razlagi so začeli kristanovci delati medklice. Judec je rekel, da nismo internacionalno priznani. Košak je rekel, da razbijamo enotne strokovne organizacije, Trater pa, da pek ne more zastopati rudarju o internacionalnem priznanju. S. Leskošek je pojasnil, da smo l. 1923 poslali na kongres v Hamburg g. Korena iz Celja, ki je dobil 2000 dinarjev za pot od naše stranke, a ni zastopal delavskih interesov, temveč interese zelene mize v Beogradu, strinjal se je s tem, da se naša stranka formalno ne prizna v londonski Internacionali. Koren se je že v Hamburgu pripravil za puč v stranki. Če bi bili delavci poslali s. Bernota na kongres v Hamburg, bi bili tudi mi že internacionalno priznani. Toliko glede tega. Kljub temu pa mi delamo po načelih internacionalne delavske razredne socialistične politike, kar je glavno. Ni glavno to, da smo nekje vpisani in ne delamo tako, kakor se mora delati. Jezus tudi ni bil internacionalno priznan, še kralj Herod ga ni priznal za državljana, obesili so ga med dvema zločincema, in vendar se je Jezusov nauk razširil po vsem svetu, pogledajte si katoliški svetovni nazor, ki je, žal, še mnogo močnejši kakor pa socialistični. Med kristanovci in klerikalci pa ni mnogo razlike: klerikalci ne izpolnjujejo Jezusovih nauk, internacionalno priznani socialisti pa socialističnega programa ne izvršujejo. V bistvu so si torej enaki. Na Traterjev očitek je odgovoril s. Leskošek: Ni res, da bi ne mogel zastopati pek rudarjev n. pr. pri mezdnem vprašanju in pri sklepanju tarifnih pogodb. Kajti pek je delavec, kakor je delavec tudi rudar; rudar, ki nič ne razume, ne more zastopati rudarja, pek pa peka ne, če se razume samo na pekarijo, ne pozna pa politike in razrednega boja proletariata. Kdor pozna razredni boj, lahko zastopa proletariat in njegove interese. Tako gledamo mi na to stvar. Kristanovci gledajo drugače. Njih stališče imenujemo mi »Kastengeist« s katerim pod socialističnim imenom ustvarjajo mržnjo med rudarjem in pekom. Kaka združitev je to po Marksovi zahtevi: »Proletarec vseh dežel, združite se!«, če podpihuje marksist (kakor trdi, da je) Trater proti markistu Leskoški poklicno mržnjo, ker Leskošek sedaj ni slučajno v rudniku zaposlen. Dalje je s. Leskošek Traterju in njegovim pomočnikom, rudarskem sekretarjem odgovoril, da nismo mi sekretarje, temveč socialpatrioti so sekretarji, ker ustanovljajo vsako stroko posebno organizacijo. Tega so toliko predrzni in očitajo, da ni sposoben zastopati rudarske težnje, a v svoji organizaciji imajo za ta namen peka, kajti Arh je tudi pek, razlika je le v tem, da je s. Leskošek delal v rudniku nad 12 let v raznih deželah, a Trater je Trater si je hotel pomagati s tem, da je Arh delal že kot rudar. Leskošek mu je odgovoril sledeče: Sodrugji, tudi jaz sem delal kot rudar v Nemčiji nad 10 let. Še v Zabukovci imamo ljudi, s katerimi smo skupaj delali v jami. Shod se je zared, menil v pravo diskusijo, ki je trajala do pol 11. dopoldne do 3. popoldne. Judec je hotel nekaj govoriti o bojazni pred kontrolo v Zagrebu, da bi bil Leskošek pod kontrolo g. Haranine. Leskošek je izjavil: Ljudje, ki nimajo svojega poslanstva v redu in ki ne znajo knjige de-

tudi še v kapitalistični družbi. Tudi ne pomislite, da je sovjetsko gospodarstvo prisilno za vse (država je prisilna organizacija!) in da tam zato res ni mogoče gospodariti socialistično. Skupni dom pa nikogar ne sili v svoj krog, ampak zbira le prostovoljce. Tudi daje vsakemu svobodo, da zopet izstopi in začne gospodariti kapitalistično. Razložite nam, zakaj bi ne bilo mogoče socialistično gospodarstvo v svobodni družbi, kakršno tvorimo člani Skupnega doma! Ali ima kapitalistična družba kakšno sredstvo, da bi tudi nas prisilila k profitarstvu? Ali mislite, da so šli uskoki h Kristanu prisiljeni? Prav nobeden! Vsi so šli tja zaradi profita in so s tem dokazali, da so govorili proti profitu le iz hinavščine!

Pijane govornike v parlamentu ima Madjarska. Zato je opozicija vložila predlog, naj se pijanim poslancem zabrani udeležba pri sejal. Kaj takega menda še nikjer ni bilo. Za pijanost se že največji nevedneži sramujejo, pri delu pa še celo! Se delavci brez vsake izobrazbe, ki največkrat zapadejo alkoholizmu, gledajo na to, da prihajajo vsaj na delo trezni. Horthyjeva reakcionarna vlada je pa vzgojila s svojo katoliško pobožnostjo poslance, ki hodijo pijani v parlament in tam tudi govorijo! Res lepi »izvoljenici!« Toda če se spomnimo, da je Horthyjeva vlada podpirala pobožne patriote, ki so iz »ljubezni do domovine« ponarejali denar — potem ni nič čudnega, če najdemo tam poslance pri »delu za ljudstvo« pijane.

Izjava. Podpisani se najvljudnejše zahvaljujem g. Francu Rinaldu v Trbovljah, da je odstopil od sodnijskega preganjanja radi razžaljenja časti in izjavljam, da so bile moje obdolžitve ne-poštene in neresnične. — Trbovlje, dne 31. marca 1926. — Franc Filač s. r.

IZJAVA.

V 66. številu »Delavske politike« zliža g. Arh s pomočjo svojih maloštevilnih pristašev v Mežici zopet gnojnico po meni, ker sem mu dovolil kot pooblaščenec delegatov II. rudarske skupine, da je smel spregovoriti na pogajanjih za zvišanje mezd. Napad ozir. izjava Arhovega pristašev me prav nič ne zadene, ker sem z uspehom dovršil poverjeno mi nalogo. Imel sem zbrane vse podatke in celo mnogo več kakor Arh za predmetno pogajanje. Res je le to, da nisem vedel, da prodaja socialpatriotski Konsum v Trbovljah nekatere življenske potrebščine dražje kakor pa trgovci v Mežici, to sem videl šele iz Arhovega »materijala« za pogajanja. Sicer pa nič ne pomaga blatiti tistega, ki dela in hvalliti patriota, ki živi od zaslepljenih in zapeljanih bac-kov, katerih duševna hrana so smeti v »Delavski politiki«.

Celje, dne 31. marca 1926.

Alojzij Leskošek.

Iz stranke.

s Vsem naročnikom »Napreju« in »Ljudskega glasuc« prilagamo položnice KDZ št. 14.398. Vsak naročnik naj pošlje naročnino do 5. aprila, ker mora tudi uprava vse sproti plačevati. Kdor je naročnino plačal pri zaupniku, naj položnico spravi, da jo porabi pri prvi priliki: da naj jo prijatelju ali znancu, ki še ni naročnik »Napreju«, da si ga lahko naroči. Zlasti odmor med prazniki porabite za propagando našega tiska!

TISKOVNI SKLAD.

Zadnji izkaz 27. III. 1926	Din 7380.60
Alojz Krajnc, Celje	Din 5.—
Filip Grabner, Črna	Din 5.—
Vinko Möderndorfer, Mežica	Din 5.—
Ivan Mave, Črna	Din 4.—
Kristel Koprivnik, Črna	Din 4.—
Ivan Grabner, Črna	Din 4.—
Luka Vesnicer, Črna	Din 3.—
Karl Hinterberger, Črna	Din 2.—
Peter Havle, Črna	Din 2.—
Simon Lesjak, Črna	Din 2.50

Za kamen »Skupnega doma«:

Franc Weissbacher, Celje	Din 3.—
Štefan Lah, Celje	Din 4.—
Franc Jelen, Celje	Din 5.—

Skupaj Din 7434.10

ZAVAROVANCI.

Store: 261. Josip Resnik (02), del., N. 1000 Din. 262. Martin Zupane (74), del., Lg 500 Din. 263. Jožef Smole (68), del., Lg 500 Din. — Mežica: 264. Ivan Stane (98), rudar, Lg. sekc. 1250 Din. 265. Rudolf Praper (96), rudar, Lg 500 Din. 266. Martin Komar (83), rudar, 2000 Din. 267. Franc Gruf (91), mizar, 250 Din. 268. Jože Prevalnik (93), topilničar, Lg. sekc. 1250 Din. 270. Ivan Nedved (93), rudar 250 Din. 271. Janko Troha (93), gost., N. 1000 Din. 272. Franc Ozimic (86), posest., 250 Din. 273. Jože Topler (98), stabin., 250 Din. Črna: 274. Gregor Kriviec (89), rudar, Lg 500 Din. 275. Jernej Kolšek (74), Lg sekc. Sl. 1500 Din. V slučaju smrti odstopi zavarovalnino tiskovnemu skladu. — Celje: 276. Martin Cater (94), kam., 250 Din. — Tacen: 277. Ivan Urh (97), Lg 500 Din. 278. Jakob Jeras (74), zidar, Lg 500 Din. — Trbovlje: 279. Štefan Movžel (83), rudar, 250 Din. 280. Ivan Kranjc (01), rudar, 250 Din. 281. Franc Zuža (74), rudar, Lg 500 Din.

stva, ne morejo mene kontrolirati. Nato je prečital bilanco ORSJ, iz katere je razvidno, da ima ORSJ samo 78.000 Din aktivnega premoženja in še k temu je pripisanega 15.000 Din poslovnega primanjkljaja. Denarja v gotovini imajo pa samo 17.000, to je ves »bojevni fond« tiste velikanske organizacije, ki je pobrala nad milijon dinarjev na prispevkih. Taki ljudje, ki so za tajnost, take ljudi bom kontroliral jaz, ker priznavam načelo javnosti. Ko je Judec tudi s tem pogorel, se je lotil drugega vprašanja. Razlagal je socializem in Marksov klic »Proletarci vseh dežel, združite se«. Leskošek mu je zopet dokazal, kako je delala v Celju stranka, h kateri on pripada. Marn, ki je užival socialpatriotskega voditelja Korena zaščito, je zlorabljal občinsko imetje. Delavci, ki so o tem stranko opozorili, so bili odpuščeni. Marn je pa obdržal v službi klerikalce, neorganizirane posestnike, 11 naših dobrih zavednih in pri ORSJ organiziranih delavcev je bilo pa na cesto vrženih. O vsem tem je bila stranka SPJ obveščena, a ukrenila ni nič. Marn je bil izročen sodišču, preden je bila obravnava, je pristopil k demokratski stranki. Pri sodišču je bil oproščen. Vidite, sodrug, to naj vam bo za vzgled — vsaj tistim, ki še niste pokvarjeni od socialpatriotizma. Buhlin je napadal 10 socialističnih poslancev, zakaj so pustili 59 komunističnih razveljaviti. Pozival je za

vstop v »enotne« strokovne organizacije, ki jih vodijo patrioti, podpiral pa je svoje priporočilo s tem, da bodo neodvisni vodili opozicijo v socialpatriotskih strokovnih organizacijah in da bodo patriote »ven vrgli«, v ostalem je soglašal s s. Leskovškom. Brezovšek se je izjavil proti vsaki politični akciji, za njega je dovolj močna in velika stanovska organizacija, sicer pa še on sam ni član pri nobeni strokovni organizaciji, priporoča to samo drugim. (To je tako, kakor govori duhovnik na prižnici: »Ne ravajte se po naših dejanjih, temveč po naših naukih.« Op. poroč.) Trater in Judec sta trdila, da s. Bernot ni nič delal kot poslanec. Buhlin je pa izjavil da mi bojkotiramo »Svobodo« v Zabukovci. (Kako?) Leskošek je izjavil, da je treba konkretno navesti, česa s. Bernot ni napravil kot poslanec, da se mu lahko očita kot pregrešek. Meni je n. pr. delovanje bivših naših poslancev znano in vem, da je s. Bernot takoj prišel, kadar smo ga zahtevali, čeprav je on, kadar ni bil v Beogradu, delal v tajništvu; ostali poslanci so pa po kavarnah kvartali. Ko je bilo v Celju 200 delavcev v cinkarni odpuščenih, je prišel s. Bernot, a bila sta v Ljubljani tudi Kopač in Golouh. Pri tej diskusiji so prišle na dan Judečeve dijete, ki jih je dvakrat zaračunal za eden in isti šiht. Nadalje izdajstvo Etbina Kristana, ki nas je za skledo leče prodal in šel v Ameriko

kot »republikanec« za kraljevega komisarja. Judec ga je hotel zagovarjati, da ni več mogel izhajati pri nas, ker smo nezavedni. Ta zagovor je zbudil naravnost ogorčenje med člani naše stranke, kateri so mu odgovorili: Mi izhajamo, čeprav delate vsi nezavedni in kupljeni elementi proti nam. H koncu se je oglašil še neki kmet, ki je izjavil, da ima govornik Leskošek prav. Priznanje smo dobili od delavcev in kmetov, kar dokazuje, da smo na pravi poti. H koncu shoda se je še ugotovilo, da Trater ni pri »Orjuni«, kakor je bil v nekem dopisu v »Napreju« označen, ter se s tem dolična vest preklicuje. Glede članka o Košaku pa sporočamo, da smo prejeli mistificiran dopis in s tem preklicujemo vse, razen očitka glede agitacije za volitve v Delavsko zbornico, kajti priznal nam bo Košak, da se te volitve niso vršile po načelih socialnih demokratov. S tem smo prinesli popravek, ker ne maramo delati nikomur krivice. Sodruga okoli SPJ v Zabukovci pa prosimo, da nam že vendar vrnejo našo štampiljko krajevnih organizacij JSDS. Pokažite tudi vi lojalnost!

SV. LOVRENC NA POHORJU. Nismo vajeni napadati ljudi po časopisih, a ker nas v »Pravici« z dne 4. marca t. l. neopravičeno napada dobro znani »N. N.« (tako se je podpisal) moramo se tudi mi braniti. Najprej omenja, kakšen trn v

peti je našemu podjetniku njegova strokovna zveza. Pa menda ne bo tako nevarno, ker se njen predsednik bolj briga za to, kako bi odpravil iz Sv. Lovrenca tiste preklicane socialdemokrate, kakor pa za res mizerno stanje tukajšnjega delavstva. V dopisu omenja tudi, da je »neki« socialni demokrat kriv odpusta enega njihovih članov. Resnici na ljubo pa naj povemo, da je pri doličenem našlo orožništvo predmete, radi katerih je bil odpuščen in je torej sumničenje tistega »nekega« navadna in nesramna laž. Dokler znani dopisun »Pravice« ne pove ali objavi javno, kdo je tisti »neki«, ga imenujemo čisto navadnega klerikalnega hinavca in lažnivca. To smo pa po objavi imena pripravljene takoj preklicati. Kar se pa tiče goljufij pri volitvah v Delavsko zbornico, naj povemo, da glasov od organiziranih nismo pobirali, tem manj na ime dopisnika. Ko bi mi agitirali s tako podlimi sredstvi in lažnim obrekovanjem, bi dobili vse kuverte, tako da bi g. kandidat še bolj žalostno propadel, kakor je. Uredništvu »Pravice« pa čestitamo, da ima tako vestne dopisnike. Če ne bo zadostovalo, imamo še več na razpolago. — A. S.

Prispevajte za tiskovni sklad!

2. IV. 1926 — 2400.

Preizkušajte mirne duše vse mila! Naposled se boste odločili vendar le za Elsa-mila.

Ta mila zdravja in lepote niso samo prijetno dišeča in močno se peneča toaletna mila, am-

pak imajo v sebi tudi še medicinsko preizkušene, dobro delujoče sestavine, ter so torej koristna proti pegam, lišajem in različnim nečistostim kože. One store kožo mehko, nežno in kljubujočo učinkom vode in mrzlega

zraka. Dobi se 5 vrst Elsa mil. Elsa lilijno mlečno milo, Elsa glicerinsko milo, Elsa boraksko milo, Elsa milo za britje, Elsa katransko in šampon milo. Za preizkušnjo 5 kosov Elsa mila že obnem z zavojnino in poštnino

za 52 Din proti v naprej poslanem denarju. Po povzetju za 10 Din. več (za poštnino). Naročila upravit: lekarnarju Eugen V. Feller v Donjoj Stubici, Elsatrg 252, Hrvaška.

Vsled ugodne nabave surovin znatno znižane cene
nogavicam in drugim pleteninam
Vse odjemalce prosimo, naj zahtevajo cenike.
Vsekovrsna naročila sprejema naš zastopnik in naravnost tvrdka
M. FRANZL & SINOVI
Poštni predal 44 LJUBLJANA, Privoz 10 Telefon 425

Kje kupiš najceneje?
PRI
ŠENTPETERSKEM BAZARJU
v Ljubljani, Martinova cesta št. 8.
Tam dobiš različno blago. Krasne volnene spomladanske štofe. Izgotovljeno moško in žensko perilo. Belo in rujavo kotenino itd. po najnižjih cenah. Zdej tudi odprodaja zimskega blaga in ostankov pod lastno ceno. **POŽURI SE!**

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v Vašem listu!

Proletarci!
Gostilne in kavarne, ki nočejo vašega lista, najbrže tudi vašega denarja ne marajo.
Ustrezite jim!

Cenjenim odjemalcem vljudno naznanjam, da imam v zalogi vedno lepe in trpežne **štofe za obleke, vsakovrstno platno za perilo, srajce, nogavice, naramnice, samoveznice, trde in mehke ovratnike itd. — Velika izbira lepih gotovih oblik za moške in dečke.** Cene izredno nizke. — Postrežba solidna. — Za cenj. nakup se priporoča
Ivan Mastnak
Celje, Kralja Petra cesta št. 15.

Kadar pridete v Celje in predno nakupite manufakturno blago, suknje, odeje, srajce, si oglejte velikansko zalogo blaga in izdelkov „**PRI AMERIKANCU**“ - Glavni trg - pri farni cerkvi.
Tam se prodaja najceneje, ker ima lastno tovarno Obleka moška štofa od Din 350— naprej. **SPECIALITETA:** Moška obleka, po meri narejena, zajamčeno pristna volna samo Din 550—-. Cajgaste moške hlače, močne od Din 45— naprej. Barhant, flanela in vse drugo blago po najnižji ceni.
Velikanska izbira moških in ženskih štofov.
Oglejte si „Pri Americancu“, Celje, Glavni trg 10 (pri farni cerkvi).

Galanterija! ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilno orodje, škarje itd. se dobi **najugodnejše** pri
Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
Na veliko! ob vodi. Na malo!

Kupujte le najboljša in najtrpežnejša kolesa
„PUCH“
s franc. Michelin pnevmatik po zmerni ceni in event. na obroke. Dobe se samo prt
IGN. VOK, Ljubljana
Tavčarjeva ulica 7 (poprej) Sodna ul.

Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, LJUBLJANA
Mestni trg šte. 15
priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Razširjajte in oglašajte v edinem proletarskem listu v „Napreju!“

Posebne nagrade za velikonočne praznike našim odjemalcem!
Izvanredna in ugodna prilika nakupa potrebne obleke za bližajočo se spomlad.
Zastonj dobite uro, srebrno dozo itd. Oglejte si naše letake!
Konfeksijska tovarna FRAN DERENDA & CIE, Ljubljana
Defajlna trgovina Erjavčeva cesta šte. 2

Priložnostni nakup!

Radi zmanjšanja zaloge na debelo prodajamo nižje navedeno blago v podrobni razprodaji po cenah na veliko in sicer: blago za obleke, moško sukno, volneni, delene, poldelene, fularde, krepe, cefire, šifone itd.
DOLČEK IN MARINI
Maribor, Gosposka ul. 27